

НА ТЕЛЕВИЗИЈИ ЈЕ СЦЕНАРИСТА ГЛАВНИ

Кристина Радиш: *Шта је довело до Чернобиља и шта Вас је наинало да њожелиш да њишеш о њоме?*

Крејџ Мазин: Читао сам необавезно о томе и схватио да, иако сам знао да је Чернобил експлодирао, као што верујем да и многи људи знају, нисам знао зашто... Тако сам почео да читам о томе, из те једноставне, интелектуалне радозналости, и открио сам да су ме – док је прича о експлозији фасцинантна, и ми врло јасно показујемо зашто и како се десила – окупирале невероватне приче људи који су је преживели и који су пропатили и жртвовали се да спасу људе које су волели... Било је то као да сам открио рат који људи нису описали, и постао сам опседнут њиме.

К. Радиш: *[...] Мрежа НВО је ѡпросиор који заисти дозвољава серијама да ѡродишу, што ова ѡрича и мора да ради, са ѡренуцима ѡишине у којима људи само ѡокушавају да схвати шта се десило.*

К. Мазин: Руководиоци мреже су ми дозволили да поставим сваки аспект серије, од темпа до тона. Они су откупили мини-серију од шест епизода, али сам ја у међувремену рекао: „Мислим да треба да буде пет епизода, а ево и зашто.“ И они су се сложили. Било је тренутака у којима сам хтео да убрзам ствари и желео сам да гледаоци осећају као да падају јер мислим да је тако било и људима који су били усред свега тога. Са друге стране, било је тренутака када сам желео да дочарам дуго протезање времена као у рату од којег мислите да никада нећете побећи. Такве ствари једноставно не можете да постигнете на филму, нити можете да испричате ову причу из више углова које филм захтева и заслужује. Зато је овај формат био једини у којем сам могао да замислим да изнесем ову причу.

К. Радиш: *Посиоје две ствари у вези са овим које ме оиседају. Прва је чињеница да сти приказали шта се десило са оним ваироасцима, нарочио зашо што је мој оио био ваироасац. [...]*

К. Мазин: Аудио-снимак који се јасно чује у првој епизоди је аутентичан снимак. То је вест која се преносила целе ноћи. „Избио је пожар између трећег и четвртог блока, на крову.“ Ти људи – треба имати у виду да су многи од тих „људи“ били тек нешто старији од дечака – послати су тамо без заштитне опреме од радијације, не схватајући да ће доћи до радијације, и не знајући шта ће им урадити овај невероватно смртоносан графитни отпад који се налазио на земљи. Али оно што ме запрепаштава и слама срце, и што ме испуњава великим дивљењем према њима, јесте то што су они негде у току те ноћи то схватили. Постало им је јасно. Њихова кожа је црвенела, а онда постајала смеђа. Почели су да повраћају и да отичу. Неки од њих, који су додиривали

тај отпад, добили су опекотине, али су настављали даље. Они нису у том тренутку рекли: „То је то, сви назад у камионе!“ Приближавали су се, и то ми је изузетно. Поносан сам што могу да испричам њихову причу, јер људи треба да је знају.

Слично томе, људи на мосту су део приче коју су много пута препричавали људи који су били у Припјату. Говори се да нико од њих није преживео, али је тешко разложити тако нешто из усмене традиције причања прича. Да ли је то измишљено? Да ли је то претерано? Међутим, постоји неколико извора који описују тај мост и људе на њему, и нема дилеме да се много људи из Припјата разболело и умрло а да нису заведени у званични збир. Режиер серије, Џона Ренк, то је режирао и кадрирао онако како сам ја одувек замишљао, али не само да је то учинио на лепши, надреалнији и потреснији начин, већ је и на уредничком плану урадио нешто што сматрам да је изузетно. У мом првобитном сценарију, гледаоци виде оно што виде јунаци, близу почетка те секвенце, а он је одлучио – што се мени учинило апсолутно сјајним – да нас натера да сачекамо док они разговарају једни с другима, пре но што нам покаже несрећу. Када сам видео то, остао сам без даха. Био сам толико потресен и узнемирен.

Једна од чињеница које знамо јесте да је, премда је у питању град који је изграђен да би подржао рад нуклеарне електране, врло мало људи који су живели тамо разумело опасност од радијације, и да је тек неколико њих разумело како нуклеарни реактор уопште ради. СССР никада није јавно говорио о радијацији на било који начин. Заправо, СССР је од 1950-их доживео одређени број озбиљних несрећа које су биле у вези са радијацијом, али их је заташкавао. Ми мислимо: „О, боже, нуклеарна електрана гори! Није битно што гори само кров, нећу излазити напоље да то гледам.“ Али, они нису знали. То је једноставно био део њихове културе. Нико им није рекао.

К. Радиш: *Ово је хорор филм, рајџни филм, ђолиџички џрилер, драма из суднице и, најџиџније, дубоко људска џрича. Који су били изазови балансирања свеџа џоџа, у овом временском оквиру? Да ли је џо било најорно?*

К. Мазин: Није, а волео бих да вам могу рећи да јесте. Волео бих да се натерам да звучим боље. Некад видиш нешто и постане ти јасно. То је јако чудно. Све се то намести у твом уму и делује исправно. [...] Нисам размишљао о томе да пишем сценарио само у једном жанру. Писао сам тај сценарио онако какав је желео да буде.

К. Радиш: *[...] Као сценарисџа, никада не можеџе да знаџе шџа ће се десџи са Вашим делом када џа завршиџе. Очиљедно сџе у овом случају били изузеџно укључени и џо је био друџачиџи џиџ џроцеса. Али, оџеџ, Ви сџе наведени као један од сценарисџа који су радили на филмовима Чарлијеви анџели (Charlie's Angels) и Каубој нинџа викинг (Cowboy Ninja Viking). Као сценарисџа, како џрелазџиџе џреко џоџа да нешџо шџо на џишеџе можда никада неће уљедаџи свеџлосџи дана, или да ће џо џрећи у руке некоџ друџо сценарисџе чиџа ће се верзиџа снимиџи? Како се бориџе са џим?*

К. Мазин: Не знам како сам се борио са тим. Неке од ствари на којима сам радио биле су само испомоћ. За *Чарлијеви анџели* сам само дошао накратко и неколико недеља помагао режисерки Елизабет Бенкс. Моје име се неће појављивати у крајњем стадијуму процеса. Само сам помагао пријатељици да уради нешто и, како сви јављају,

урадила је фантастичан посао. У другим случајевима сам писао ствари које су ми биле врло битне, али њих нећете видети на сајту IMDb јер се оне налазе у некој фиоци, а то ме чини бесним. Онда пак постоје и сценарија која сам написао и помислио: „ово не би требало снимити“, али их је неко ипак снимео. Мислим да нећу моћи још дуго тако управо због овог искуства и начина на који су се понели према мени на крају. На телевизији је сценариста главни. Није била поента у томе ко је главни, него у томе да сам добио третман који је одувек требало да добијем. Ја не инсистирам на хијерархији. Не волим да изигравам ауторитет или било шта слично. Само желим да ме саслушају о сценарију на којем радим и који је продукт мог ума. Сада мислим да је то што се филмови не праве на тај начин лудост. То ни на који начин није увреда намењена режисерима. Ја сам бескрајно импресиониран и задивљен тиме шта режисери раде. Али мислим и да је битно да сценаристи добију третман као пуноправни аутори ствари које раде, тако да ћу наставити да радим овако. [...]

К. Радиш: *На крају серије Чернобиљ добијамо доста информација о томе шта се десило тим људима и шта се дешавало од онда, и зазираш у ње је шта никада нећемо сазнати укупан број људских жртва, нарочито када се зна да се процене крећу од 4000 до 93.000 умрлих... Да ли мислиш да је важније да људи најпослије сазнају како и зашто се то десило [...] него да чују конкретне бројке?*

К. Мазин: Да, мислим. Када се говори о конкретним стварима које су се десиле у Чернобиљу, невероватно су мале шансе да се оне понове на тај начин. [...] Упозорење овде гласи: бојте се лажи и прича. Преиспитујте свакога ко вам сервира нешто што желите да чујете. Морате да размишљате на критички начин. Заиста, желим да знам да нуклеарна електрана на три километра од мене ради беспрекорно и да јој се ништа не може догодити. Управо сада се у Сједињеним Државама води рат против истине. Људи све више траже приче које су прерушене у истину и због којих се осећају добро. То како се осећамо због нечега нема никакве везе са стварном, суштинском истином. Истину није битно шта ми радимо. Можемо да причамо једни другима приче о климатским променама, али природи то није битно. Наставиће да пада киша, наставиће да се дешавају поплаве, и лед ће наставити да се топи јер му није битно. То је лекција Чернобиља. Ми игноришемо истину и тежимо утешним причама, на сопствену одговорност.

Изворник: <https://collider.com/chernobyl-interview-craig-mazin/>

(С енглеској превео **Драјан Бабић**)